

ВПЛИВ НОРМ МІЖНАРОДНОГО ТРУДОВОГО ПРАВА НА ФОРМУВАННЯ УКРАЇНСЬКОГО ЗАКОНОДАВСТВА ПРО ПРАЦЮ

Постановка проблеми. У зв'язку з активною роботою над проектом Трудового Кодексу України, який знаходиться вже в другому читанні, в наукових колах набуває особливого інтересу питання відповідності даного нормативно-правового акту міжнародним стандартам та сучасним реаліям України.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. На сьогоднішній день є потреба у детальному дослідженні міжнародних договорів України та актів законодавства України про працю з метою виявлення колізій, прогалин та розробки методологічних основ їх подолання та вирішення. Над даною темою працюють вчені-юристи, зокрема фахівці трудового права – Єрмоєнко В.В., Мельник К.В., Процишин М.В., Іншин М.І., Грекова М.М., Венедіктов В.С. та інші.

Формування завдання дослідження. Аналіз і визначення стану та проблеми адаптації українського трудового законодавства до системи міжнародних норм в сфері захисту трудових прав працівників.

Виклад основного матеріалу. Для України стратегічною метою є інтеграція у Європейський Союз (Євросоюз). В укладеній у 1994 році Угоді про партнерство і співробітництво між Україною та європейськими співтовариствами та їх державами-членами (УПС) питанням гармонізації законодавства України з правом Євросоюзу приділена особлива увага. Проте здобутки України у цій сфері поки що незначні. Відсутні й спеціальні дослідження гармонізації законодавства як феномену європейської інтеграції. Але, ні у міжнародно-правовій теорії, ні в сучасній правотворчій практиці до останнього часу не приділялося належної уваги теорії гармонізації законодавства, з'ясуванню базових понять та підходів, хоча прикладні аспекти гармонізації законодавства є одними з найбільш актуальних і широкодосліджуваних у зарубіжній правовій теорії, особливо в сучасному праві ЄС [5, с.288].

Незважаючи на законодавче закріплення пріоритету Міжнародноправових норм, неясними залишаються питання остаточної ієрархії джерел трудового права, а отже правильне їх застосування до трудових правовідносин. Між тим на цей момент міжнародноправові акти складають досить великий та складний для правозастосування нормативний масив, який потребує більш глибокого та всебічного дослідження [6, с.173].

Конституція України (ст. 9) визначає, що чинні міжнародні договори, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою, є частиною національного законодавства [1]. А в ч.1 ст.8 Кодексу законів про працю України передбачено, якщо міжнародним договором або міжнародною угодою, в яких бере участь Україна, встановлено інші правила, ніж ті, що їх містить законодавство України про працю, то застосовуються правила міжнародного договору або міжнародної угоди [2]. Тим самим визнається примат міжнародних норм права над національними.

Україна є членом МОП з 1954 року, співпраця МОП з Україною за роки її незалежності стала більш системною та динамічною. Дана співпраця спрямована перш за все на ратифікацію та практичне впровадження конвенцій МОП, а також сприяння гармонізації національного законодавства з міжнародними трудовими нормами МОП та європейськими стандартами. За 55 років членства в МОП Україна ратифікувала 63 конвенції (за роки незалежності – 20), в тому числі 8 фундаментальних, чинними з них є 55.

Важливою сферою у даній співпраці є реформування трудового законодавства і підтримка реформ у сфері соціального страхування та соціального забезпечення, що

набуває особливого значення в умовах законодавчого процесу у сфері трудового права України, яке сьогодні переживає важливий етап – розробку та прийняття Трудового Кодексу.

Для економічно-соціального розвитку населення України важливим є розроблення та реалізація програм забезпечення зайнятості, в тому числі молоді, людей з обмеженими фізичними можливостями. А також сприяння формуванню і підвищенню ефективності адміністрації праці та її складових, в тому числі таких інституцій: державна інспекція праці, органи державного нагляду у сфері охорони праці, служба посередництва і примирення.

Найбільш поширеним в Україні виданням Конвенцій МОП є видання, що здійснене Міжнародним бюро праці в 1999 році. Міжнародне бюро праці зробило застереження про те, що це видання захищається законодавством про авторське право. Разом з тим, Міжнародне бюро праці повідомило, що воно вітає видання конвенцій, але тільки після отримання дозволу на передрук або переклад. У такий спосіб були створені певні перешкоди для перевидання конвенцій і рекомендацій МОП. Більшість юристів, у тому числі суддів, не знають конвенцій МОП, що уже виключає їх застосування як актів, у яких формулюються норми трудового права прямої дії [3, с.116]. Тому проблемним залишається питання застосування міжнародно-правових норм на практиці, адже в судовій практиці України не застосовуються норми міжнародно-правових актів. Судді, юристи-практики все-таки надають перевагу національному законодавству при вирішенні трудових спорів та питань що стосуються судового захисту трудових прав. Даний факт варто врахувати при прийнятті нового Трудового Кодексу і внести чинні норми міжнародного права в даний нормативно-правовий акт для їх практичного застосування.

Норми трудового права містяться також у численних інших багатосторонніх та двосторонніх міжнародних договорах України, згода на обов'язковість яких для України надана Верховною Радою. Колізії між такими міжнародними договорами та актами національного законодавства України про працю також мають вирішуватись на користь міжнародних договорів, що з одного боку вирішує проблему подолання суперечностей між ними.

Мельник К.В. висловив думку, що модифікація національного трудового законодавства є виконанням міжнародних зобов'язань держави та реалізацією глобальної узгодженості трудового права України з міжнародними трудовими нормами, що впливають із ратифікованих та універсальних конвенцій ООН, МОП, регіональних норм ЄС. Для втілення міжнародних норм та принципів праці в Україні потрібно створити умови для їхнього сприйняття національним правом, зокрема, створення чіткої законодавчої бази, яка визначає порядок застосування міжнародних актів, а також наслідків за їх порушення. При імплементації міжнародних норм праці потрібно враховувати характер національної правової системи, стан економіки, рівень культури, історичні особливості і традиції внаслідок чого розкривається ефективність міжнародних норм праці та їх благотворний вплив на трудові відносини в державі [4, с.650].

До джерел трудового права відносяться міжнародні договори, згода на обов'язковість яких надана Парламентом. Україна є активним учасником світових та європейських організацій. Підписавши Віденську конвенцію українська держава взяла на себе обов'язок дотримуватися норм міжнародного права. Виникає питання реалізації та практичного застосування таких норм безпосередньо в Україні, адже вони конституційно закріплені частиною національного законодавства; питання колізій між національними та міжнародними правовими нормами.

Висновки. Підсумовуючи викладене, зауважимо, що в Україні на сьогоднішній день відбувається важливий етап становлення трудового права, адже проект Трудового Кодексу повинен стати основним регулятором трудових відносин, а тому повинен містити

такі норми, які практично втілювали б і міжнародний досвід регулювання трудових правовідносин і особливості національного трудового законодавства.

Анотація

В статті на підставі норм національного та міжнародного законодавства про працю, з урахуванням необхідності прийняття нового Трудового кодексу України, досліджено вплив норм міжнародного трудового права на формування українського законодавства про працю. Проаналізовано відповідність Трудового кодексу України міжнародним стандартам та сучасним реаліям України.

Ключові слова: трудове право, уніфікація норм, засоби захисту, трудові права, працівник, законодавець, МОП, Трудовий кодекс України.

Аннотация

В статье, на основании норм национального и международного законодательства о труде, с учетом необходимости принятия нового Трудового кодекса Украины, исследовано влияние норм международного трудового права на формирование украинского законодательства о труде. Проанализировано соответствие Трудового кодекса Украины международным стандартам и современным реалиям Украины.

Ключевые слова: трудовое право, унификация норм, способы защиты, трудовые права, работник, законодатель, МОТ, Трудовой кодекс Украины.

Summary

In the article, on the base of norms of national and international legislation about labour, taking into account the need for the adoption of the new Labour Code of Ukraine, was studied the influence of international labour law on the formation of the Ukrainian labour legislation. Is analyzed the compliance of the labour code of Ukraine with international standards and modern realities.

Keywords: labour law, ways of protection, labour rights, the worker, the legislator, the labour code of Ukraine.

Список використаних джерел:

1. Конституція України від 28 червня 1996р.: за станом на 01.02.2011 // Відомості Верховної Ради України (ВВР). – 1996. – № 30. – С. 43.
2. Кодекс законів про працю від 10 грудня 1971р.: за станом на 08.09.2011 // Відомості Верховної Ради (ВВР) // – 1971. – №50.
3. Єрмоменко В.В. Колізії між актами міжнародного права та нормативно-правовими актами України про працю. Ученые записки Таврического национального университета им. В.И. Вернадского / Серия «Юридические науки». Том 23(62).– № 1.– 2010 г.– С. 115-128. – [Електронний ресурс] – режим доступу: http://www.nbu.gov.ua/portal/soc_gum/UZTNU_law/2010_1/15_er_omenko.pdf.

4. Мельник К.В. До питання адаптації трудового законодавства до міжнародних норм / К.В. Мельник // Форум права. – 2011. – № 1. – С. 645–651 – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.nbu.gov.ua/e-journals/FP/2011-1/11mkvdmn.pdf>.
5. Муравйов В. Проблеми гармонізації законодавства держав-членів та третіх країн в контексті європейської інтеграції.
6. Черткова Ю.В. Міжнародно-правові акти як джерело трудового права України. Ученые записки Таврического национального университета им. В.И. Вернадского / Серия «Юридические науки». Том 22 (61). – № 1. – 2009 – С.173–178.